



koolzaad

rustgewas met unieke pluspunten



Aanwinst voor het bouwplan

Winterkoolzaad is als toegestaan rustgewas met unieke pluspunten een aanwinst voor het bouwplan van telers in heel Nederland. Zo valt de oogst al vanaf eind juni en blijft er een mooie bodemstructuur achter. Rotatie met suikerbieten is met bca-resistente rassen bieten en groenbemesters geen probleem. En koolzaad is inzetbaar om de populatie ritnaalden in de bodem sterk terug te dringen.

Met de moderne rassen uit het LG kweekprogramma is zaadopslag goed te beheersen, omdat we grote stappen hebben gezet in houwvastheid. Ze gaan ook zeer efficiënt om met stikstof (N-Flex) én zijn resistent tegen het door luizen overgedragen vergelingsvirus.

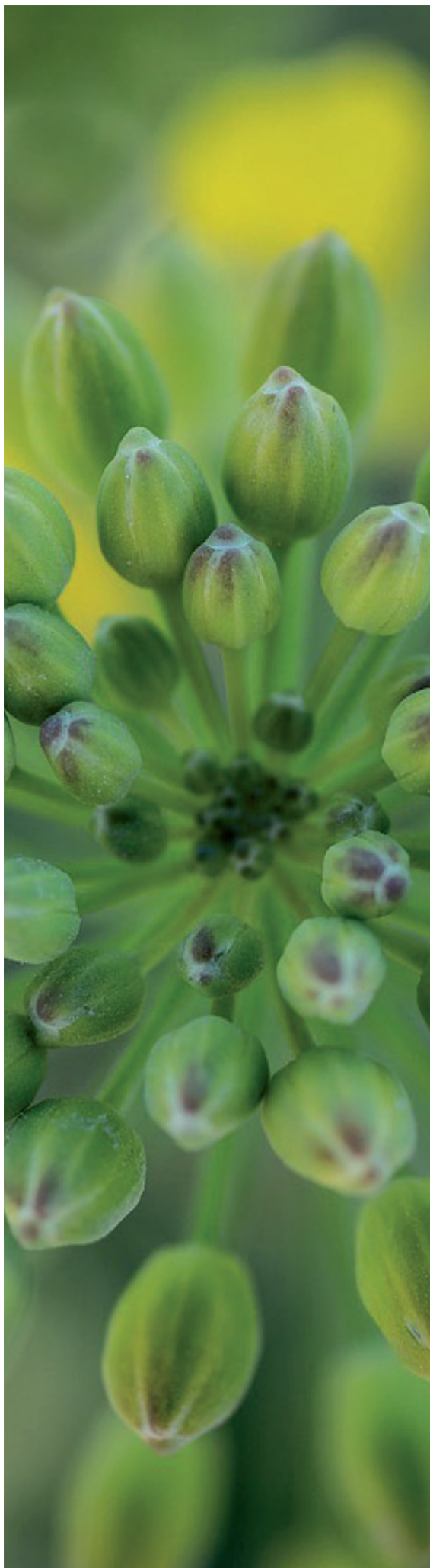
In deze whitepaper vind je alle informatie omtrent de teelt van koolzaad. Heb je nog vragen? Je LG teeltspecialist staat voor je klaar.

Koolzaadrassen

	LG Ambassador	LG Avenger	LG Austin
Najaarsontwikkeling			
Winterhardheid	zeer goed	zeer goed	zeer goed
Vroegrijpheid	zeer goed	goed	goed
Stevigheid	zeer goed	goed	goed
Houwvast	ja	ja	ja
Resistenties			
Cylindrosporium	weinig gevoelig	weinig gevoelig	weinig gevoelig
Phoma	resistent	resistent	resistent
Vergelingsvirus	resistent	resistent	resistent
Sclerotinia	gemiddeld	weinig gevoelig	gemiddeld
Weerbaarheid aardvlo	gemiddeld	zeer goed	gemiddeld
N-Flex	ja	nee	ja
Interne kwaliteit			
Oliegehalte	45%	46,5%	46%
Opbrengst (relatief)			
Gemiddelde van DE/NL/FR/BE	100	103	102

Bron: rassenonderzoek SPNA 2024, rassenlijst DE FR UK 2021-2024.





Koolzaad de mogelijkheden

Bouwplan met veel granen

- 10% meeropbrengst t.o.v. tarwe op tarwe
- goede mogelijkheid duistbestrijding
- vroegruimend
- mogelijkheid om na 1 augustus dierlijke mest uit te rijden

Bouwplan met aardappelen

- telt als rustgewas en winterteelt voor Nitraatrichtlijn en GLB
- vroegruimend voor zandgronden (vermijden droogte)
- hoge N-norm op zandgronden boven rivieren
- bestrijding ritnaalden
- mogelijkheid om na 1 augustus dierlijke mest uit te rijden
- inzaai medio september mogelijk als nateelt van aardappelen

Bouwplan met bieten

- opslag bestrijden na oogst
- vals zaaibed maken voor groenbemester
- BCA-resistente groenbemester telen

Bodem en bemesting

Keuze perceel

De teelt van koolzaad is mogelijk op klei, zavel, zand/dal en lössgronden mits deze een goede waterhuishouding hebben. Een pH tussen de 5,7 en 7 is optimaal. Houd een rotatie aan van 1 op 4 met BCA-waardplanten, zoals spruiten of bieten. Met BCA-1 resistente bladrammenas in de rotatie blijven bietencysteaaltjes onder controle.

Inzaai

- optimaal inzaaitijdstip: 2^e helft augustus - half september
- zaaidiepte 2 - 3 cm
- zaaibedbereiding tot 4 à 5 cm diepte, fijn kruimelig en goed aangedrukt (vergelijkbaar met suikerbieten)
- inzaai mogelijk met graanzaaimachine of precisiezaai
- 500.000 zaden per ha (1/3 eenheid)

Bemesting

- bemest volgens stikstofgebruiksnorm
- gewasbehoefte is 45 kg N in het najaar, 200-Nmin in het voorjaar (30 - 60 kg P₂O₅ en 40 - 80 kg K₂O)
- voorkeur voor zwavelhoudende stikstofmeststof



Ziekten en plagen

Aardvlo

Tussen opkomst en eerste bloei kan de larve van de koolzaadaardvlo schade geven. De zaaizaadbehandeling met Integral® Pro heeft een afstotende werking op aardvlooiën.

Met de juiste rassenkeuze is de impact van de aardvlo te verkleinen. Een van de nieuw ontwikkelde rassen hiervoor is LG Avenger.



Koolzaadglanskever

Deze kever is 1,5 - 2 mm lang, eivormig en heeft een donker metaalglanzende kleur. Net voordat ze opengaan, vernielt deze kever de bloemknoppen zodat geen zaadzetting meer kan plaatsvinden. De schadedrempel in deze periode is 4 kevers per plant. Bespuitingen tegen plaaginsecten dienen altijd vóór de bloei plaats te vinden.



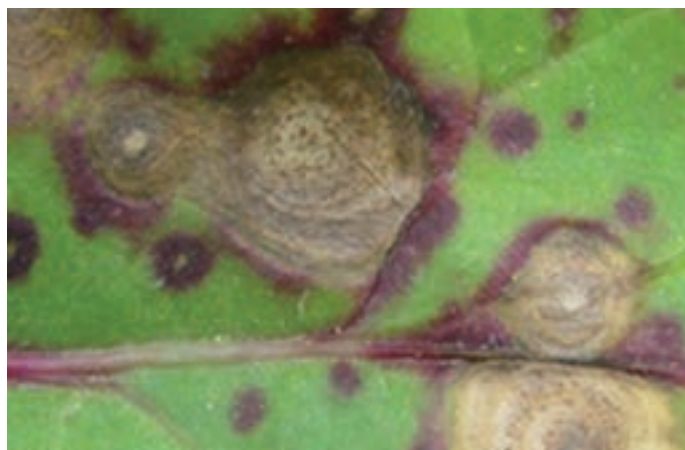
Koolzaadsnuitkever

De koolzaadsnuitkever is 2,5 - 3 mm lang, heeft een zuigspriet, zwarte poten en lijkt door zijn beharing grijs. De larven zijn 4 - 5 mm, witgeel van kleur en zwart bovenop de kop. De kever legt haar eitjes in de hauwen, de larven voeden zich vervolgens met zaadkorrels, vreten gaatjes in de hauwwant en verpoppen in de grond. De grootste schade komt doordat de koolzaadgalmug op haar beurt het gaatje in de hauw gebruikt om haar eitjes in de leggen. De schadedrempel ligt op 1 kever per plant.



Phoma

Jonge planten vallen weg, blad is geel/beige/grijs. Aantasting treedt meestal op vanaf eind juni, vooral bij wisselvallig weer. Toont als spikkelziekte op bladeren. Eerst ronde bruine vlekken op hauwen en stengels, de bloemstelen hebben kleine zwartbruine vlekken. Bij vroeg optreden wordt het gewas noodrijp, doordat de zaden verschrompelen in de hauwen.



Oogst en bewaring

Koolzaad is oogstrijp als alle hauwen geel zijn en de zaden donker gekleurd of als de eerste hauwen open-springen. Oogst tussen 9 - 12% vocht. Oogst van stam, zorg ervoor dat de ruimte tussen trommel en mantel half open is en stel het trommeltoerental in tussen 500 en 650

(700 bij zwaar gewas). Koolzaad oogsten is mogelijk met een normale combine, waarbij de enige aanpassing een koolzaadmес aan de zijkant is. Koolzaad direct na oogst afleveren bij collecteur of drogen tot 9% voor korte bewaring. Onderhoudsventilatie is nodig.

Beheersen opslag

De teelt van koolzaad kan behoorlijk opslag geven kort na de oogst. De grootste fout die je kunt maken is om direct na de oogst een intensieve grondbewerking te doen. Het oliehoudend zaad wordt dan begraven in de grond en komt jaren later nog op. Met hauwvaste rassen is dit probleem al fors teruggedrongen, desondanks is minimale uitval onvermijdelijk. Het advies is om na de oogst te wachten tot opslag is gekiemd en dit weg te rijden met een lichte grondbewerking. Herhaal dit indien nodig. Een lichte grondbewerking kan tevens de zaaibedbereiding voor de nateelt van groenbemesters zijn.





"Winterkoolzaad past mooi in een bodemvriendelijk bouwplan"

Freddie en Harmen Postma uit Zeewolde hebben hoge verwachtingen van hun winterkoolzaad. Met z'n vroegheid en diepe beworteling past het gewas perfect in het bodemvriendelijke bouwplan dat ze nastreven.

"Bovendien is het goed voor de bijen en je hoeft amper te spuiten. En het is gewoon een mooi gewas."



"We zijn nog een beetje zoekende. Maar een ding staat vast bij de invulling van ons toekomstige bouwplan: we willen goed voor de bodem zorgen." Freddie Postma en zijn zoon Harmen zijn akkerbouwers in wording. Een jaar of 12 geleden moest Freddie vanwege gezondheidsproblemen afscheid nemen van zijn melkkoeien. Hij koos tijdelijk voor een alternatieve invulling van de bedrijfsvoering met jongvee-opfok en landverhuur aan derden. Inmiddels is zijn zoon en beoogd opvolger Harmen begonnen aan een akkerbouwopleiding. Sinds vorig jaar pakken vader en zoon stap voor stap hun nieuwe akkerbouwteelten op.

Knoop doorgenhakt

Het bouwplan van de VOF (zie kader) is geen standaard Flevolands bouwplan; het bevat een relatief hoog percentage rustgewassen die vroeg het veld ruimen. "We houden niet zo van modderen", lacht Harmen. "Daarom hebben we graag gewassen die niet te laat geoogst worden. Wat ook meespeelt is dat we nog geen eigen bewaring hebben voor aardappelen en uien. En ons machinepark is nog in ontwikkeling, dat heeft ook invloed op je keuzes."

Misschien wel het opvallendste gewas in het rijtje is het winterkoolzaad dat ten tijde van het interview (half april) uitbundig staat te bloeien. "Daar werden we enthousiast voor tijdens een velddag van Limagrain in Zuid-Drenthe vorig jaar", vertelt Freddie. "We hadden een tarwestoppel vroeg geploegd op advies van een bodemdeskundige en we wilden dat perceel niet te lang kaal laten liggen. We hebben ons toen georiënteerd op winterkoolzaad. Dat is door de penwortel een perfect gewas voor de bo-

demstructuur. En het gewas voegt veel organische stof toe. We hebben op die velddag meteen de knoop doorgenhakt en ter plekke de mogelijkheden besproken met iemand van Limagrain. Die adviseerde ons het ras Ambassador, vooral vanwege de oogstzekerheid. En we konden ook meteen contact leggen met een potentiële afnemer van het zaad."

Eenvoudige teelt

Het is voor VOF Postma- van de Brake de eerste keer winterkoolzaad en ze hebben dus nog geen eigen opbrengstgegevens. Maar vader en zoon zijn positief gestemd over de naderende oogst. "4 à 4,5 ton moet op onze grond zeker haalbaar zijn", blikt Harmen vooruit. "Dan is het saldo ongeveer concurrerend met tarwe. Maar tot nu toe zit alles mee, dus ik heb goede hoop dat het meer kilo's worden." Wat ze na de oogst met het perceel gaan doen, hebben de akkerbouwers nog niet ingevuld. "Je moet na winterkoolzaad altijd eerst de opslag bestrijden", weet Freddie. "Maar van Ambassador weten we dat het ras stevige hauwen heeft, wat leidt tot minder zaadverlies. Na de opslagbestrijding kan er nog een mooie groenbemester achteraan. Of misschien graszaad."

Alles overziend zijn vader en zoon Postma goed te spreken over hun eerste kennismaking met winterkoolzaad. "Het is een eenvoudige en vroege teelt met mooie positieve effecten op de bodemstructuur. En het is ook een duurzame teelt. Het vraagt weinig gewasbescherming en is goed voor de bijen. Het zaad wordt afgezet en verwerkt in eigen land en de koolzaadolie is een gezond product. En het is ook gewoon een mooi gewas."



VOF Postma - van de Brake in bedrijf

50 ha akkerbouw op kleigrond van 45-50%
afslibbaar met de volgende gewassen:

- Grasklaver
- Winterkoolzaad
- Sperziebonen (verhuur)
- Groene erwten (droge oogst)
- Suikerbieten
- Peterselie (voor VNK)
- Wintertarwe
- Wintergerst
- Zonnebloemen (ook via Limagrain)



Freek en Henk Ensink
koolzaad
Schoonebeek (DR)

Topoogst koolzaad ook op zand haalbaar

Freek en Henk Ensink in het Drentse Schoonebeek telen in 2023 voor het vijfde jaar winterkoolzaad. De eerste jaren Deense rassen, sinds twee jaar het ras LG Ambassador. "Vorig jaar hadden we bijna 5 ton koolzaad per hectare. Een topopbrengst op onze zandgrond. En het bespaart ons ook nog eens de inzaai van een verplicht vanggewas, want koolzaad is een rustgewas waarvoor extra vergoedingen gelden."



Duurzame teelt

In de omgeving van Schoonebeek wordt van oudsher weinig koolzaad geteeld. "We zitten wat dat betreft in een maagdelijk gebied, waardoor de ziektedruk voor ons koolzaad erg laag is", vertelt Freek. "Gewasbeschermingsmiddelen tegen ziekten zijn niet nodig. We spuiten alleen herbiciden, zo snel mogelijk na zaaien. De eerste twee jaar deden we dat niet, maar dat blijkt wel nodig. Zeker op de mindere plekken in het perceel waar onkruid meer kans krijgt."

Voor dit seizoen gelden de teeltvrije zones vanuit het GLB nog niet. Dit najaar is dat bij opnieuw inzaaien van koolzaad wel het geval. Dan zullen Freek en Henk meer aandacht moeten hebben voor onkruidbestrijding.

Tijdige voorjaarsbemesting

Vorig jaar was de koolzaadoogst van Ensink met een opbrengst van gemiddeld bijna 5 ton per hectare uitzonderlijk goed. Zeker omdat ze telen op zandgrond. De opbrengsten zijn erg afhankelijk van de weersomstandigheden.

"Gemiddeld halen we 3,5 ton per hectare", zegt Henk.

"Als er niet te veel regen valt, gedijt koolzaad hier goed."

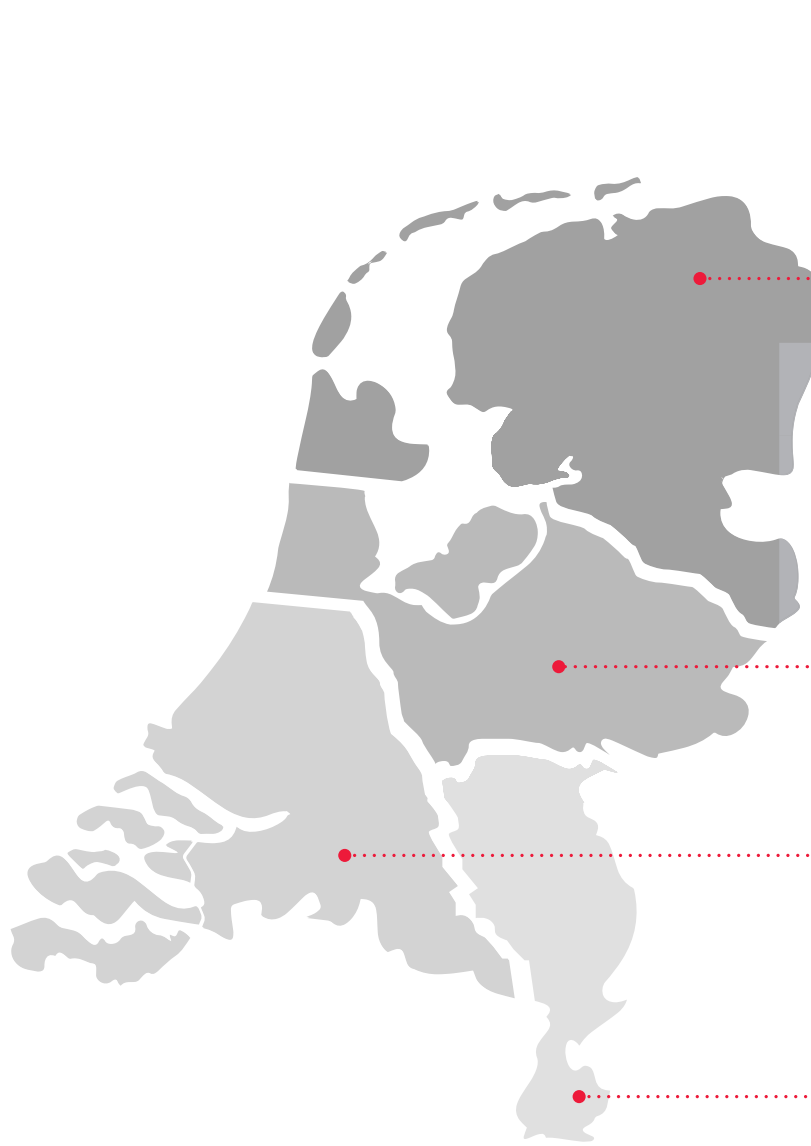
Hun zandgrond is namelijk zeer vochthoudend.

Oogst en afzet van koolzaad

De broers voeren zelf de grondbewerking en het zaaien van het koolzaad uit. Loonwerker Oudehinkel in Emlichheim oogst het koolzaad op stam. "Vanwege het niet gelijktijdig rijpen van de zaden, is het juiste oogstmoment van koolzaad bepalen altijd lastig. Als je te vroeg oogst, is het oliegehalte en de uitbetaling lager. En als er te veel zaad op het land achterblijft, ben je te laat", zegt Freek. Met een houwvast ras als Ambassador ben je wat dat betreft het best af, het geeft je net even wat meer flexibiliteit in de oogstplanning.

Meer weten of advies op maat?

Onze specialisten helpen je graag.



Ludwig Oevermans
Noord-Nederland
06 - 12 14 22 33
ludwig.oevermans@limagrain.nl

Robert ter Maat
Midden-Nederland
06 - 53 10 21 66
robert-ter.maat@limagrain.nl

Antoon Verhoeven
Zuidwest-Nederland
06 - 23 30 88 04
antoon.verhoeven@limagrain.nl

Patrick Boosten
Zuidoost-Nederland
06 - 12 95 94 44
patrick.boosten@limagrain.nl



Onze zaaizaden zijn verkrijgbaar via een landelijk dealernetwerk.

Op www.lgseeds.nl/dealerlocator vind je de LG verkooppunten bij jou in de buurt.

Limagrain Nederland BV | Postbus 1 | 4410 AA Rilland | Tel. 0113 55 71 00 | www.lgseeds.nl